

- Krysovaty, A., Desyatnyuk, O., and Ptashchenko, O. "Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security". *African Journal of Applied Research*, vol. 10, no. 1 (2024): 431-441. DOI: <https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713>
- Melnyk, T., Reznikova, N., and Ivashchenko, O. "Problems of Statistical Study of "Green Economics" and Green Growth Potentials in the Sustainable Development Context". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 6, no. 3 (2020): 87-98. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-87-98>
- Otenko, I., and Ptashchenko, O. "Tendentsii rozvytku vysokotekhnolohichnoi sfery v umovakh hlobalizatsii" [Trends in the Development of the High-Tech Sphere in the Conditions of Globalization]. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 4 (2020): 65-76. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.04.065>
- Reznikova, N. "Ecological Imperatives for Extension of Globalization Processes: Problem of Economic Security". *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 21 (2016): 23-26. http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2016/6.pdf
- Russmann, M. et al. "Industry 4.0: The Future of Productivity and Growth in Manufacturing Industries". The

- Boston Consulting Group*. April 09, 2015. https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries
- Sobko, O. M. "Kreatsiiiia vartosti intelektualnoho kapitalu pidpriemstva yak sfera formuvannia konkurentnykh perevah" [Creation of Enterprise Intellectual Capital Value as a Sphere of Competitive Advantages Formation]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*, vol. 1, no. 4 (2016): 120-128. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16620/1/14.pdf>
- Sobko, O. M., and Krysovaty, I. A. "Otsiniuvannia vplyvu intelektualnoho potentsialu na rozvytok innovatsiinoho pidpriemnytstva v Ukraini" [Assessment of the Influence of Intellectual Potential on the Development of Innovative Entrepreneurship in Ukraine]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 31, no. 2 (2021): 62-69. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.02.062>
- Sobko, O., and Krysovaty, I. A. "Vdoskonalennia upravlinnia innovatsiinykh proektamy ta pozhvavlennia innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstv Ukrainy" [Improvement of Innovative Projects Management and Revival of Innovation Activities of Ukrainian Enterprises]. *Visnyk ekonomiky*, no. 3 (2021): 84-97. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.084>

УДК 336.7

JEL: G10; O30

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-192-202>

МІСЦЕ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В СИСТЕМІ КООРДИНАТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2024 ТЮТЮНИК І. В., КОНОВАЛЕНКО В. І.

УДК 336.7

JEL: G10; O30

Тютюник І. В., Коноваленко В. І. Місце фінансових інновацій в системі координат інноваційної діяльності

У статті досліджено місце фінансових інновацій в системі координат інноваційної діяльності. На основі аналізу етимології поняття «інновації» у наукових працях як вітчизняних, так і закордонних учених було визначено поняття інновацій як процесу та/або отриманого кінцевого результату інтелектуальної діяльності людини у формі нового чи вдосконаленого продукту, нового організаційно-технічного рішення виробничого чи комерційного характеру. Такий підхід дає змогу врахувати характерні особливості, притаманні інноваціям, що, своєю чергою, одночасно трактуються як їх класифікаційні ознаки (підходи), за якими можна було б виділити основні види інновацій. У статті розглянуто та проаналізовано підходи вітчизняних і закордонних науковців до класифікації інновацій, наведено сучасну структуру їх поділу, що зачіпає більшість характерних особливостей інновацій і, відповідно, класифікаційних ознак, за якими можна їх проаналізувати. Авторами виділено та проведено аналіз наявних підходів до класифікації інновацій за ознаками «за видами об'єкта (змістом)» і «за сферою застосування». Дані категорії поділу було доповнено виділенням елементу інституційних інновацій (щодо першої ознаки) та переліком сфер діяльності не тільки підприємства, а й держави загалом (щодо другої класифікаційної ознаки). Визначено, що категорія «фінансові інновації» знаходиться в координатах класифікаційного поділу сфер діяльності інновацій, поєднуючи в собі характерні особливості об'єкта (змісту) поняття «інновації» (в даному випадку типи/види (елементи), що входять до складу фінансових інновацій, та форми, в яких вони проявляються) та сфери їх застосування (сфери фінансових відносин). У статті наголошено на важливості врахування технологічного аспекту розвитку фінансових інновацій. Це дозволило сформувати власне трактування фінансових інновацій, особливу увагу в якому надано впливу фінансових технологій, під дією яких фінансові інновації набувають поняття нової категорії – фінтех-інновацій, або нововведень фінансового сектора, що базуються на інноваційних технологічних рішеннях. Аналіз взаємозв'язку фінансових інновацій та фінансових технологій продемонстрував взаємозалежність понять «фінансові інновації» та «фінтех-інновації» й дозволив зробити висновок про доцільність їх узагальнення під поняттям «фінансового інжинірингу».

Ключові слова: інновація, класифікація інновацій, фінансова інновація, технологічний аспект, фінансові технології, фінтех-інновації.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 42.

Тютюнник Інна Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: i.tiutinyk@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5883-2940>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-7152-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57195070131>

Коноваленко Віктор Ігорович – аспірант кафедри фінансових технологій і підприємництва, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: victor.konovalenko.ak@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7454-1139>

UDC 336.7

JEL: G10; O30

Tiutinyk I. V., Konovalenko V. I. Place of Financial Innovations in the System of Coordinates of Innovation Activity

The article examines the place of financial innovations in the coordinate system of innovation activity. Based on the analysis of the etymology of the concept of «innovation» in the scientific works of both domestic and foreign scholars, the concept of innovation is defined as a process and/or the final result of human intellectual activity in the form of a new or improved product, a new organizational and technical solution of a production or commercial nature. This approach makes it possible to take into account the characteristic features inherent in innovations, which, in turn, are simultaneously interpreted as their classification features (approaches), by which the main types of innovations could be distinguished. The article considers and analyzes the approaches of domestic and foreign scholars to the classification of innovations, provides the modern structure of their division, which affects most of the characteristic features of innovations and, accordingly, the classification features by which they can be analyzed. The authors have allocated and analyzed the existing approaches to the classification of innovations «by kinds of object (content)» and «by scope of application». These categories of division were supplemented with the allocation of the element of institutional innovations (in relation to the first feature) and a list of spheres of activity not only of the enterprise, but also of the State as a whole (in relation to the second classification feature). It is determined that the category of «financial innovations» is in the coordinates of the classification division of the spheres of activity of innovations, combining the characteristic features of the object (content) of the concept of «innovations» (in this case, the types/kinds (elements) that are part of financial innovations, and the forms in which they are manifested) and the spheres of their application (spheres of financial relations). The article emphasizes the importance of taking into account the technological aspect of the development of financial innovations. This made it possible to form the authors' own interpretation of financial innovations, where special attention is paid to financial technologies, under the influence of which financial innovations acquire the concept of a new category – fintech innovations, or innovations in the financial sector based on innovative technological solutions. The analysis of the relationship between financial innovations and financial technologies demonstrated the interdependence of the concepts of «financial innovations» and «fintech innovations» and allowed us to conclude that it is expedient to generalize them under the concept of «financial engineering».

Keywords: innovation, classification of innovations, financial innovation, technological aspect, financial technologies, fintech innovations.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 42.

Tiutinyk Inna V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: i.tiutinyk@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5883-2940>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-7152-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57195070131>

Konovalenko Viktor I. – Postgraduate Student of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: victor.konovalenko.ak@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7454-1139>

В умовах інтенсивного розвитку цифрових технологій та науково-технічного прогресу інноваційні процеси відіграють дедалі більш важливу роль у діяльності як окремого підприємства, так і держави загалом, охоплюючи всі сфери національного господарства.

Сфера фінансів, яка є досить чутливою до сучасних викликів цифровізації і технологічного прогресу, не є виключенням. Упровадження інновацій сприяє трансформації традиційних та появи абсолютно нових інструментів, продуктів, фінансових послуг і навіть нових учасників на ринку фінансових відносин.

У цьому контексті значної актуальності набуває дослідження місця фінансових інновацій на ринку інноваційної діяльності, визначення їх сут-

ності та характерних особливостей. Це сприятиме поглибленню теоретичного базису інноваційного розвитку фінансових установ і в подальшому дозволить більш детально систематизувати види фінансових інновацій як передумови ідентифікації їхнього впливу на функціонування фінансової сфери країни.

Питаннями дослідження сутності фінансових інновацій займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Вагомий внесок у цій сфері зробили дослідження Р. Левеліна, В. Сіблера, П. Туфано, П. Мішра, Дж. Лернера, М. Гапонюка, Н. Дегтярьової, Г. Белінської, Л. Алексеєнко, Д. Кокуріна, В. Волкова, Л. Колінець, В. Крилова та інших. При цьому значний вклад у розвиток теорії фінансових інновацій та визначення їх окремих ключових ас-

пектів належить дослідженням Н. Пантелеєвої та П. Рубанова.

Незважаючи на наявність низки досліджень, що присвячені аналізу сутності та дефініції фінансових інновацій, недостатньо вивченими залишаються питання визначення специфіки розвитку фінансових інновацій та обґрунтування їх місця в системі координат інноваційної діяльності.

Метою статті є дослідження теоретичних підходів до трактування сутності категорії «фінансові інновації», виділення ключових факторів та специфічних умов, що впливають на їх розвиток, а також опис їхнього місця, взаємозв'язків та особливостей функціонування.

Методологічною основою для досягнення поставленої мети дослідження стали загальнонаукові методи, а саме: поєднання абстрактно-логічного методу, методів порівняння, аналізу, синтезу та методу системності.

Дослідженню етимології поняття «інновації» присвячено багато праць як у вітчизняній, так і в іноземній економічній літературі. У більшості з них під інноваціями науковці пропонують розуміти (у трактуванні інноваційної діяльності) процес (перехід певної системи від одного стану до іншого), що представлений теоретичним процесом, що пов'язаний із розробленням оригінальних, не відомих раніше авторові чи певній організації рішень [8], який суттєво відрізняється від попередніх продуктів чи процесів [6] (тобто «творчу діяльність», зосереджену значною мірою на елементі «новизни» [1]) та/або результат (продукт) інтелектуальної діяльності людини, оформлений практичний результат фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності [4; 11]), що застосовується у формі нового чи вдосконаленого продукту, запровадженого на ринку, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, чи нового підходу до соціальних послуг [19].

Під запровадженням у цьому випадку розуміють нові або якісні зміни в наявних продуктах, процесах, ринках, джерелах постачання ресурсів та організаціях [41], що вносять у середовище запровадження (організацію, суспільство тощо) нові, відносно стабільні елементи [34], які були надані потенційним користувачам (у формі продукту) [6] для нового або кращого задоволення вже відомої потреби людей [27] та/або введені в користування (як процес) [6] у тій соціальній і речовій сфері, в якій здійснюється її життєвий цикл [27] і мають під собою комерційний підтекст, причому необхідною умовою для її валоризації є комерціалізація та поширення [7].

Згідно з міжнародним довідником Oslo Manual поняття «інновації» також має свої характерні особливості. Відповідно до нього концепція «інновації» включає кілька ключових компонентів: знання як основу для інновацій, новизну та користність, здатність створювати або зберігати вартість як передбачувану мету інновації, а також вимогу до запровадження, що є головною відмінністю між поняттями «інновації» та «винахід» [6].

Вищеперераховані характерні особливості інновацій можна частково трактувати як їх класифікаційні ознаки (підходи), за якими можна виокремити основні види інновацій.

Однією з найпростіших класифікацій інновацій є представлена у 1912 р. Й. Шумпетером. Вона базується на поділі інновацій за їхнім економічним змістом (тобто в яких предметах вони проявляються) та сферою застосування (сферах, які вони охоплюють) і виділяє п'ять основних типів інновацій:

- ✦ *продуктові інновації*, що передбачають виробництво нових або наявних продуктів з якісно зміненими властивостями;
- ✦ *технологічні інновації*, що передбачають введення та створення нових технологій виробництва, інформаційних систем, способів доставки тощо;
- ✦ *ринкові інновації*, що передбачають освоєння нового ринку збуту, незалежно від того, існував цей ринок раніше чи ні;
- ✦ *сировинні інновації*, що передбачають залучення нових джерел сировини, незалежно від того, існували ці джерела раніше чи ні;
- ✦ *організаційні інновації*, що передбачають запровадження нових організаційних форм [41].

Сучасні дослідження значно поглибили та розширили межі та критерії, за якими можна класифікувати категорію інновацій. На сьогодні найбільш повною, на нашу думку, є узагальнена класифікація, представлена в дослідженні О. В. Коліщук [23]. Даний підхід до класифікації охоплює більшість характерних особливостей інновацій та відповідні класифікаційні ознаки, за якими можна провести їх аналіз. Авторка стверджує, що, незважаючи на те, що даний підхід дозволяє більш точно класифікувати окремі інновації, він може ускладнювати аналіз через дублювання інновації за однією ознакою з використанням різних синонімічних термінів. З метою поєднання значної кількості класифікацій інновацій науковицею було здійснено групування досліджень інших авторів та виділено такі класифікаційні ознаки: за рівнем новизни, за видом об'єкта, за місцем у системі підприємства, за

змістом діяльності, за причинами виникнення, за географічним чинником, за частотою застосування, за напрямом реалізації, за формою, за рівнем планування, за суб'єктом створення, за швидкістю поширення, за масовістю використання, за результативністю, за характером задоволення потреб споживачів, за призначенням [23].

Окремо варто виділити поділ інновацій за такими базовими класифікаційними ознаками, які описують основу категорії інновацій та об'єднують усі наведені вище особливості. Це передбачає класифікацію інновацій «за видами об'єкта» та «за змістом діяльності». Класифікаційна ознака «за видами об'єкта» надає основну інформацію про суть поняття інновацій (кінцевий результат інноваційної діяльності), тобто змістовне означення типів/видів (елементів), що входять до складу інновацій та форми їх прояву. Класифікаційна ознака «за змістом діяльності» характеризує процес інноваційної діяльності (перехід певної системи від одного стану до іншого), тобто етапи життєдіяльності інновації (розробку, місце діяльності та впровадження) та чітко ідентифікує сфери, в яких відбувається інноваційна діяльність: місце їх виникнення (компонента новизни), сфера застосування (компонента корисності) та поширення (компонента комерціалізації – продажу).

Водночас науковці часто по-різному називають визначені класифікаційні ознаки, включаючи різні елементи у власні класифікаційні характеристики. Так, загальна класифікаційна ознака інновацій «за змістом діяльності» згідно із класифікацією А. А. Пересади представлена як поділ «залежно від характеру застосування» та охоплює такі види інновацій, як товарні, технологічні, маркетингові, ринкові, управлінські, екологічні та соціальні [33].

В. В. Горшков та О. О. Кретова пропонують виділяти такі види інновацій за класифікаційною ознакою «за цільовими змінами»: технологічні, виробничі, економічні, торгові, соціальні та управлінські [13].

С. М. Ілляшенко у своєму підході розкриває характер застосування інновацій, проводячи поділ «за сферами діяльності» та включаючи до нього виробничі, технологічні, маркетингові, екологічні, соціальні та правові інновації. Водночас автор наголошує на тому, що запропонований ним підхід не є вичерпним і може бути доповнений або розширений [20]. Підтримуючи ідею попереднього дослідника щодо класифікації інновацій за критерієм «сфери діяльності», Ю. В. Яковець пропонує власну, більш ширшу за обсягом сфер класифікацію. Вона включає технологічні, економічні, екологічні, соціально-політичні, громадянсько-правові, куль-

турні інновації, а також інновації у сфері охорони та безпеки [42].

П. Н. Завлін та А. В. Васильєв, проводячи поділ інновацій «за запланованою сферою застосування», виділяють інновації, які приводять до управлінських, організаційних, соціальних і промислових змін [16].

В. С. Новіков, погоджуючись з думками попередніх науковців, пропонує здійснювати класифікацію інновацій «за сферою використання». Його підхід включає елементи, суміжні за змістом з класифікацією Ю. В. Яковця, зокрема: науково-технічні, організаційно-економічні, соціально-культурні та державно-правові інновації [31].

Що стосується класифікаційної ознаки інновацій, яка передбачає їх поділ «за видами об'єкта», то різні науковці трактують його по-різному. Окремі вчені визначають його як класифікацію «за змістом» або «за технічними параметрами», виділяючи такі його елементи, як інноваційні продукти та інноваційні процеси [18; 25]. Інші називають цей підхід «за характером» і, окрім вищезазначених елементів, додають ще й інновації організаційного, економічного, соціального характеру [37], а також екологічного (А. А. Пересада, Л. В. Прокопєць) [33; 35], та культурного (за класифікацією О. Лапко) [28].

Виділяючи класифікаційну ознаку «за предметним змістом інноваційної діяльності», С. М. Ілляшенко зазначає, що відповідними для неї елементами є продуктові, технологічні, управлінські та ринкові інновації [20]. В. А. Іванов та О. В. Фурсіна взагалі об'єднують поділ інновацій «за предметом і сферою застосування», виокремлюючи такі елементи, як науково-технічні, соціально-культурні інноваційні, інноваційні продукти, ринки та процеси [17; 39].

Таким чином, можна зробити висновок, що зазначені класифікаційні характеристики можуть бути представлені як дві окремі класифікаційні ознаки («за змістом», «за технічними параметрами»; «за сферою застосування», «за характером»), так і бути об'єднаними під спільною назвою «за предметом і сферою застосування», з відповідними згуртованими елементами, що входять до даного класифікаційного поділу.

Підтримуючи підхід Л. А. Куц і Л. С. Окопного, вважаємо доцільним поділити наведені класифікаційні ознаки на дві окремі характеристики категорії інновації: класифікацію «за видами об'єкта (змістом)» і «за сферою застосування» [26] та доповнити зазначені категорії виділенням елементу інституційних інновацій (щодо першої ознаки) та переліком сфер діяльності не тільки підприємства, а й держави загалом (щодо другої класифікаційної ознаки).

Відповідно, класифікація «за видами об'єкта (змістом)» чітко відображає типи/види (елементи), що входять до складу інновацій та форми, в яких вони проявляються. У вузькому трактуванні ця класифікація включатиме поділ на продуктові інновації – власне інноваційні продукти, інструменти, послуги (операції) та процесні інновації, що передбачають удосконалення наявних та/або впровадження нових процесів та технологій, відповідно до сфери, в якій досліджується вплив інновацій.

У широкому трактуванні до згаданих об'єктів, що змінюються під впливом інновацій, додаються ще суб'єкти, які користуються інноваціями та змінюються під їх впливом. До них належать цілі сектори та сфери життєдіяльності людини, а також відповідні їх складові елементи. У результаті цього підходу виникають додаткові елементи класифікації, такі як ринкові інновації, під впливом яких трансформуються та/або створюються нові ринки та окремі його частини (сфери), та інституційні інновації, що передбачають появу нових суб'єктів на ринку – установ з інноваційними бізнес-моделями та/або трансформацію окремих елементів цих суб'єктів – їх організаційних форм (форматів, в яких здійснюється їхня господарська діяльність).

Водночас, наведені елементи інновацій є тісно пов'язаними один з одним: зміни в одному типі інновацій (наприклад, у певному інноваційному продукті) приводять до трансформаційних змін в іншому (наприклад, на інноваційному ринку). Визначна роль у цих трансформаційних процесах належить інноваційним технологіям як результату науково-технічного прогресу, від впливу якого залежить трансформація кожного типу/виду інновацій на рівні як окремого підприємства (створення та вдосконалення інноваційних продуктів та процесів), так і держави загалом (трансформація та поява інноваційних ринків та інституцій).

Відповідно до другої класифікаційної ознаки – поділу інновацій за сферами їх застосування – така класифікація охоплює сфери діяльності як окремого підприємства, так і держави загалом. На рівні окремого підприємства виділяють такі типи/види інновацій:

- ✦ *виробничі*, що представляють собою реалізацію нововведень у продуктах, послугах або введення нових елементів у виробничий процес;
- ✦ *технологічні*, що передбачають впровадження новітніх способів виробництва через введення та створення нових технологій виробництва, інформаційних систем тощо;
- ✦ *торгові (збутові)*, що представляють собою нові методи цінової політики, нові форм

взаємовідносин між учасниками торговельних відносин тощо;

- ✦ *організаційно-управлінські* – представлені новими формами організації підприємства, а також методами управління персоналом, стратегічного планування, прогнозування, регламентування праці та виробництва тощо;
- ✦ *маркетингові*, що стосуються вдосконалення методів пошуку нових постачальників, ринків збуту, розробки цінових стратегій тощо.

До сфери діяльності держави загалом належать інновації, що відповідають її загальнодержавним функціям і включають, зокрема:

- ✦ *економічні*, що передбачають нові економічні методи та способи господарського управління підприємством, організації його бухгалтерської сфери, економічного планування, фінансування та оцінювання результатів роботи тощо;
- ✦ *соціально-культурні*, що передбачають удосконалення нових форм культурної та соціальної діяльності, пов'язаних із поліпшенням умов та характеру праці, соціального забезпечення, психологічного клімату тощо;
- ✦ *юридичні*, що пов'язані зі зміною або появою нових способів та методів реалізації та застосування права, та інші сфери діяльності держави.

Однією зі сфер застосування інновацій є сфера фінансових відносин, інновації в якій набули характеристики поняття «фінансових інновацій». У ній поєднуються характерні особливості об'єкта (змісту) поняття «інновацій» (типи/види (елементи), що входять до складу фінансових інновацій та форми їх прояву) та сфери їх застосування (сфери фінансових відносин).

Загалом, у науковій спільноті існує певний консенсус щодо розуміння економічного змісту поняття «фінансова інновація» з різними акцентами його трактування. Дані висновки підтверджують наведені в *табл. 1* результати узагальнення підходів до тлумачення фінансових інновацій різними вченими.

Аналіз наведених у *табл. 1* визначень дозволяє зробити такі висновки щодо дослідження дефініції «фінансова інновація».

Фінансова інновація може бути визначена як процес (зміни в механізмі функціонування фінансової системи або перехід її від одного стану до іншого) та/або кінцевий результат інноваційної діяльності у фінансовій сфері, (нові рішення та нововведення), пов'язаний зі створенням, поширенням

Підходи до визначення дефініції «фінансова інновація»

Автор(-и), джерело	Трактування фінансової інновації
D. T. Llewellyn, W. L. Silber, P. Tufano, P. K. Mishra, J. Lerner [див. 3]	Створення та популяризація нових фінансових продуктів, процесів, ринків та інститутів
М. А. Гапонюк, Н. В. Дегтярьова [12]	Створення та популяризація нових фінансових інструментів, технологій, інститутів та ринків. Передбачає виділення інституційних інновацій, інноваційних продуктів і процесів
Г. Белінська [10]	Виникнення нових ідей чи вдосконалення тих, що є на ринку, які реалізуються у формі фінансового продукту або технології та використовуються для збільшення прибутковості або зниження ризикованості фінансових процесів
Л. М. Алексеєнко [9]	Нові фінансові інструменти та фінансові продукти, послуги, інструменти, технології, процеси та організаційні форми, орієнтовані на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківської установи та банківської системи загалом в умовах мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища
Д. Кокурін, В. Волков, Е. Сафіулліна, К. Назін [21]	Реалізований у формі нового продукту або операції кінцевий результат інноваційної діяльності у фінансовій сфері
Р. Наполі [5]	1) Нововведення продукту чи послуги або суттєві поліпшення їх характеристик; 2) нове або значне вдосконалення методу, обладнання або навичок; 3) суттєве поліпшення характеристик запропонованого продукту (послуги), методів, обладнання або навичок, що використовувалися раніше.
Л. Б. Колінець [22]	Зміни в механізмі функціонування, а також нові рішення і нововведення для фінансових ринків, фінансових інститутів, фінансових інструментів і нормативно-правової бази їх функціонування. Підкреслює роль фінансових інститутів та нормативно-правової бази в створенні фінансових інновацій
В. С. Крилов [24]	Фінансова технологія, що забезпечує більш ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, доходності, ризиків, ліквідності та інформації з метою отримання додаткового прибутку, але поки не отримала широкого розповсюдження в умовах конкретного ринку
Н. М. Пантелєєва [32]	Результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, послуг, інструментів, технологій, процесів і організаційних форм, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, з метою забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності в умовах мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища

і впровадженням нових чи вдосконалених (із суттєво поліпшеними характеристиками) фінансових рішень, реалізованих у формі продуктів (власне інноваційні продукти, інструменти, послуги (операції)), процесів (вдосконалення наявних та/або впровадження нових процесів та технологій), ринків (фінансові інновації, під дією яких трансформуються та/або створюються нові ринки та окремі його частини) та інституцій (що передбачають появу нових суб'єктів на ринку – установ з інноваційними бізнес-моделями та/або трансформацію окремих елементів цих суб'єктів – їх організаційних форм (форматів в яких здійснюється їхня діяльність)) для забезпечення більш ефективного перерозподілу фінансових ресурсів, доходності, змен-

шення ризиків, ліквідності та інформації з метою отримання додаткового прибутку та розв'язання окремих проблем у фінансовому секторі, що як наслідок пришвидшує фінансову активність на відповідному ринку та приносить користь для розвитку реального сектора економіки загалом.

Характерними особливостями опису сутності та економічного змісту поняття «фінансова інновація» служать визначення форми об'єкта фінансових рішень та нововведень, ступеня їх новизни/вдосконалення функцій (мети впровадження) та наслідків від практичного використання для фінансової сфери та секторів економіки [15].

На особливу увагу при цьому заслуговує виділення технологічного аспекту розвитку фінансових

інновацій. Так, наприклад, нова прогресивна технологія виробництва (розробки) дозволяє створити новий продукт або вдосконалити наявний при застосуванні достатньої науково-технічної бази, нових матеріальних (технічних) ресурсів, що є неможливим при використанні старої (традиційної) технології [40]. У подальшому, при достатньому розвитку та популяризації (впровадженні), це може сприяти масштабним перетворенням відповідних фінансових ринків чи навіть появи їх нових видів і, як наслідок, здійснити вплив на розвиток економіки загалом [38]. Так, П. М. Рубанов стверджує, що ринок фінансових послуг є тією сферою економіки, в якій реалізація та впровадження нових технологій відбувається однією з перших. Немає жодного виду фінансових послуг, яких би не торкнулися технологічні інновації: кредитування, інвестування, здійснення розрахунків і переказів тощо [36].

Під технологічними інноваціями у фінансовій сфері зазвичай розуміють поняття фінансових технологій (фінтеху), яке у вузькому значенні набуває трактування інноваційної технології, яка використовується фінансовими інститутами, органами державного управління, торговельними організаціями для задоволення потреб споживачів фінансових, адміністративних послуг і товарів в умовах розвитку економіки споживання [14; 29], а в широкому – представляє собою динамічний сегмент на перетині секторів фінансових послуг і технологій, де стартапи, орієнтовані на технології, і нові учасники ринку суттєво поліпшують продукти та послуги, які зараз надаються традиційною індустрією фінансових послуг [2].

Фінансові технології в поєднанні із фінансовими інноваціями набувають поняття нової категорії в інноваційній діяльності – «фінтех-інновацій», або нововведень фінансового сектора, що базуються на інноваційних технологічних рішеннях. Означену категорію описав П. М. Рубанов. Так, узагальнюючи результати свого дослідження щодо визначення сутності FinTech, науковець пропонує під FinTech інноваціями розуміти засновані на використанні інформаційних технологій радикальні інновації у фінансовій сфері, впровадження яких приводить до кардинальних змін у фінансових продуктах, фінансових технологіях (процесах), бізнес-моделях фінансових посередників, а також до появи нових суб'єктів ринку – FinTech компаній [36].

У більш широкому розумінні фінтех-інновації можна включити до сфери оперування «фінансового інжинірингу», що об'єднує процеси створення (розробки) та реалізації (застосування) як нових фінансових інструментів (фінансових інновацій),

так і операційних схем (фінансових технологій) для розв'язання фінансових завдань, створення вартості через розпізнавання сприятливих фінансових можливостей тощо [30]. Для більш наочного розуміння взаємозалежності означених категорій їх можна зобразити за допомогою схематичного методу (рис. 1).

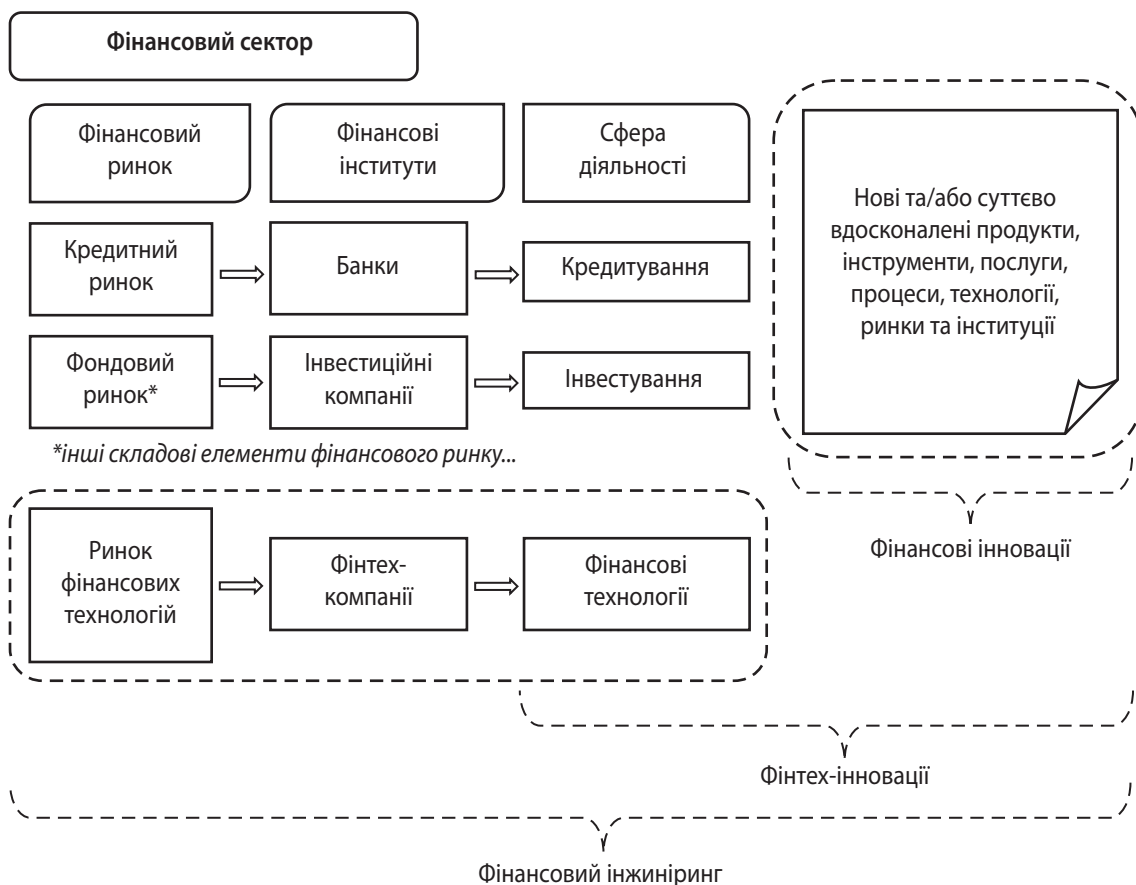
Рис. 1 демонструє взаємозалежність понять фінансових інновацій (як кінцевого результату інноваційної діяльності у фінансовому секторі, представленого новими фінансовими рішеннями та нововведеннями (у відповідних формах та відповідно до обраної сфери діяльності учасників фінансового ринку)), фінтех-інновацій (як фінансових інновацій, в основу яких покладено новітні фінансові технології) та фінансового інжинірингу (як опису загального процесу провадження інноваційної діяльності у фінансовому секторі). Кожна окрема фінтех-інновація, відповідно, впливає не тільки на певну сферу діяльності суб'єктів – фінансових інститутів, а й на фінансовий ринок загалом (утворюючи його новий елемент – ринок FinTech, з власними суб'єктами у вигляді FinTech компаній – розробниками нових фінансових технологій та надавачами новітніх фінтех-послуг).

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження засвідчують, що категорія «фінансові інновації» знаходиться в координатах класифікаційного поділу сфер діяльності інновацій, поєднуючи в собі характерні особливості об'єкта (змісту) поняття «інновацій» (в даному випадку типи/види (елементи), що входять до складу фінансових інновацій та в яких формах вони проявляються) та сфери їх застосування (сфери фінансових відносин).

Більш детальний аналіз економічного змісту поняття «фінансова інновація» дозволяє зробити висновок про присутню одностайність наукової спільноти щодо дослідження змісту даної категорії, проте з різними акцентами при її трактуванні. У результаті було сформоване власне трактування фінансових інновацій, особливу увагу в якому було надано впливу технологічного аспекту (фінансових технологій), під дією якого фінансові інновації набувають поняття нової категорії в інноваційній діяльності – фінтех-інновацій, або нововведень фінансового сектора, що базуються на інноваційних технологічних рішеннях.

Це дозволило провести аналіз взаємозалежності зазначених понять, який продемонстрував взаємозалежність понять фінансових інновацій (як кінцевого результату інноваційної діяльності у фінансовому секторі, представленого новими фінансовими рішеннями та нововведеннями (у відповідних формах і відповідно до обраної сфери діяльнос-

Рис. 1. Взаємозв'язок фінансових інновацій та фінансових технологій

Джерело: систематизовано авторами на основі [2; 14; 29; 30; 36].

ті учасників фінансового ринку), фінтех-інновацій (як фінансових інновацій, в основу яких покладено новітні фінансові технології) та узагальнити їх поняттям фінансового інжинірингу (як опису загального процесу провадження інноваційної діяльності у фінансовому секторі). ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Damanpour F. Organizational innovation: a meta-analysis of effects of determinants and moderators. *Academy of Management Journal*. 1991. Vol. 34. Iss. 3. P. 555–590. DOI: <https://doi.org/10.2307/256406>
- Blurred lines: How FinTech is shaping financial services. Global FinTech Report. *PWC*, March 2016. 36 p. URL: https://www.pwc.com/il/en/home/assets/pwc_fintech_global_report.pdf
- Khraisha T., Arthur K. Can we have a general theory of financial innovation processes? A conceptual review. *Financial Innovation*. 2018. Vol. 4. Art. 4. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-018-0088-y>
- Ettlie J. E. Manpower Flows and the Innovation Process. *Management Science*. 1980. Vol. 26. Iss. 11. P. 1086–1095. DOI: <https://doi.org/10.1287/mnsc.26.11.108>
- Napoli R. Innovation in the Financial Sector: Persistence and Schumpeterian Hypotheses. *Journal of Service Science and Management*. 2008. Vol 1. No. 3. P. 215–226. DOI: 10.4236/jssm.2008.13023
- Oslo Manual: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. 4th ed. Luxembourg: OECD Publishing, Paris/Eurostat, 2018. 19 p. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oslo-manual-2018_9789264304604-en.html
- Tidd J., Bessant J. R. Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change. 7th ed., Chichester: Wiley, 2020. 624 p.
- Grossman G. M., Helpman E. Innovation and Growth in the Global Economy. Cambridge, MA: MIT Press, 1993. 359 p.
- Алексенко Л. М. Інституціональна трансформація інноваційних інструментів фінансового ринку: теорія й емпірика. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 25. № 1. С. 100–105. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8363/1/16.pdf>
- Белінська Г. В. Ринок фінансових інновацій: сутність, особливості та передумови створення. *Наукові праці НДФІ*. 2016. № 1. С. 137–149. URL: https://npndfi.org.ua/docs/NP_16_01_137_uk.pdf

11. Бондаренко А. Ф. *Инновационный бизнес*. Сумы : Слобожанщина, 1998. 168 с.
12. Гапонюк М. А., Дегтярьова Н. В. Фінансові інновації на українському біржовому ринку. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 59–69. URL: https://finukr.org.ua/docs/FU_12_02_059_uk.pdf
13. Горшков В. В., Кретова Е. А. *Инновационные риски*. СПб., 1996. 103 с.
14. Д'яконова І., Павленко Л., Криклій О. Сучасний стан та перспективи колаборації банків та FinTech. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1. С. 190–199. DOI: 10.25140/2411-5215-2019-1(17)-190-199
15. Дорофеев Д. А. Сутність і класифікація фінансових інновацій у фінансовому секторі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 22. Ч. 1. С. 91–97. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/22_1_2018ua/21.pdf
16. Завлин П. Н., Васильев А. В. *Оценка эффективности инноваций*. СПб. : Бизнес-пресса, 1998. 216 с.
17. Иванов В. А. Сущность, классификация инноваций и их специфика в аграрном секторе. *Корпоративное управление и инновационное развитие экономики Севера*. 2007. № 1. С. 37–50.
18. Ильенкова С. Д. *Инновационный менеджмент : учеб. пособ. 3-е изд., перераб. и доп.* М. : Юнити-Дана, 2007. 335 с.
19. *Инновации в промышленности. Справочник экономиста*. Київ, 2004. № 2. 94 с.
20. Ілляшенко С. М. *Інноваційний менеджмент : підручник*. Суми : Університетська книга, 2010. 334 с.
21. Кокурин Д. И., Волков В. С., Сафиуллина Е. И., Назин К. Н. *Инновационная экономика (управленческий и маркетинговый аспекты)* : монографія. М. : Экономика, 2011. 532 с.
22. Колінець Л. Б. Фінансові інновації як чинники трансформації світового фінансового порядку. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 28–32. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/5.pdf
23. Колішук О. В. Аналіз класифікацій інновацій за рівнем новизни. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10. Вип. 3. С. 57–65. DOI: <https://doi.org/10.15673/fe.v10i3.1062>
24. Крылов В. С. *Инновации на финансовых рынках и возможности их применения в России* : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.10. М., 2007. 220 с.
25. Кузьмін О. Є., Князь С. В., Тувакова Н. В., Кузнецова А. Я. *Інвестиційна та інноваційна діяльність* : монографія. Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2003. 233 с.
26. Куц Л. Л., Окопний Л. С. Види інновацій підприємств. *Інноваційна економіка*. 2013. № 8. С. 95–100. URL: <http://surl.li/fmawda>
27. Лапин Н. И. *Актуальные проблемы исследования нововведений. Социальные факторы нововведений в организационных системах* : сб. тр. семинара. М., 1980. С. 5–22.
28. Лапко О. Інновації як предмет економічного дослідження. *Вісник Академії державного управління при Президенті України*. 1999. № 4. С. 186–190.
29. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. *Scientia Fructuosa : Вісник КНТЕУ*. 2018. № 2. С. 5–18. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/676/607>
30. Мозговий О. М., Оболенська Т. Є., Мусієць Т. В. *Міжнародні фінанси* : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 557 с.
31. Новиков В. С. *Инновации в туризме*. М. : Академия, 2007. 208 с.
32. Пантелєєва Н. М. *Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика* : монографія. Київ : УБС НБУ, 2014. 540 с.
33. Пересада А. А. *Управління інвестиційним процесом* : монографія. Київ : Лібра, 2002. 472 с.
34. Пригожий А. И. *Нововведения: стимулы и препятствия. Социальные проблемы инноватики*. М. : Политиздат, 1989. 271 с.
35. Прокопєць Л. В. Інновації як фактор економічного зростання. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного ін-ту. Серія «Економічні науки»*. 2010. Вип. 4. С. 114–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2010_4_21
36. Рубанов П. М. *FinTech інновації як детермінанти розвитку національної економіки* : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03; 08.00.08. Суми : СумДУ, 2020. 408 с.
37. Степаненко Д. М. *Классификация инноваций и ее стандартизация. Инновации*. 2004. № 7. С. 77–79.
38. Федулова Л., Лебедева Н. *Фінансові інновації в модернізації економічної системи. Світ фінансів*. 2011. Вип. 4. С. 7–18. URL: <http://surl.li/orprjx>
39. Фурсіна О. В. *Классифікація інновацій та зміст інноваційної діяльності. Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.11. С. 249–255.
40. Шевлюга О. Г., Олєфіренко О. М. *Дослідження впливу технологічних інновацій на ринок технологій і розвиток підприємства. Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4. Ч. 1. С. 38–44. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/22704/1/mmi2011_4_1_38_44.pdf
41. Шумпетер Й. *Теория экономического развития. Исследование предпринимательской прибыли, кредита, процента и цикла конъюнктуры* / пер. с нем. М. : Прогресс, 1982. 453 с.
42. Яковец Ю. В. *Эпохальные инновации XXI века. Междунар. ин-т П. Сорокина – Н. Кондратьева*. М. : Экономика, 2004. 444 с.

REFERENCES

Alekseienko, L. M. "Institutional Transformation of Financial Market: Theory and Empiricism". *Ekonomichniy analiz*, vol. 25, no. 1 (2016): 100-105. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8363/1/16.pdf>

- "Blurred lines: How FinTech is shaping financial services". Global FinTech Report. PWC, March 2016. https://www.pwc.com/il/en/home/assets/pwc_fintech_global_report.pdf
- Belinska, H. V. "Rynok finansovykh innovatsii: sutnist, osoblyvosti ta peredumovy stvorennia" [Financial Innovations Market: The Essence, Features and Background]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 1 (2016): 137-149. https://npndfi.org.ua/docs/NP_16_01_137_uk.pdf
- Bondarenko, A. F. *Innovatsionnyy biznes* [Innovative Business]. Sumy: Slobozhanshchina, 1998.
- Damanpour, F. "Organizational innovation: a meta-analysis of effects of determinants and moderators". *Academy of Management Journal*, vol. 34, no. 3 (1991): 555-590. DOI: <https://doi.org/10.2307/256406>
- Diakonova, I., Pavlenko, L., and Kryklii, O. "Suchasnyi stan ta perspektyvy kolaboratsii bankiv ta FinTech" [Current State and Prospects of Collaboration of Banks and Fintech]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 1 (2019): 190-199. DOI: 10.25140/2411-5215-2019-1(17)-190-199
- Dorofiev, D. A. "Sutnist i klasyfikatsiia finansovykh innovatsii u finansovomu sektori" [The Essence and Classification of Financial Innovations in the Financial Sector]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, iss. 22, part 1 (2018): 91-97. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_1_2018ua/21.pdf
- Ettlie, J. E. "Manpower Flows and the Innovation Process". *Management Science*, vol. 26, no. 11 (1980): 1086-1095. DOI: <https://doi.org/10.1287/mnsc.26.11.108>
- Fedulova, L., and Lebedieva, N. "Finansovi innovatsii v modernizatsii ekonomichnoi systemy" [Financial Innovations in Modernization of Economic System]. *Svit finansiv*, iss. 4 (2011): 7-18. <http://surl.li/orpjax>
- Fursina, O. V. "Klasyfikatsiia innovatsii ta zmist innovatsiinoi diialnosti" [Classification of Innovations and Content of Innovative Activity]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 20 (2010): 11-249.
- Gorshkov, V. V., and Kretova, Ye. A. *Innovatsionnyye riski* [Innovation Risks]. 1996.
- Grossman, G. M., and Helpman, E. *Innovation and Growth in the Global Economy*. Cambridge, MA: MIT Press, 1993.
- Haponiuk, M. A., and Dehtiarova, N. V. "Finansovi innovatsii na ukrainskomu birzhovomu rynku" [Financial Innovations on the Ukrainian Stock Market]. *Finansy Ukrainy*, no. 2 (2012): 59-69. https://finukr.org.ua/docs/FU_12_02_059_uk.pdf
- "Innovatsii v promyshlennosti" [Innovations in Industry]. In *Spravochnik ekonomista*, no. 2. Kyiv, 2004.
- Ilenkova, S. D. *Innovatsionnyy menedzhment* [Innovative Management]. Yuniti-Dana, 2007.
- Illiashenko, S. M. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative Management]. Sumy: Universytetska knyha, 2010.
- Ivanov, V. A. "Sushchnost, klassifikatsiya innovatsiy i ikh spetsyfika v agrarnom sektore" [The Essence, Classification of Innovations and Their Specificity in the Agricultural Sector]. *Korporativnoye upravleniye i innovatsionnoye razvitiye ekonomiki Severa*, no. 1 (2007): 37-50.
- Khraisha, T., and Arthur, K. "Can we have a general theory of financial innovation processes? A conceptual review". *Financial Innovation*, art. 4, vol. 4 (2018). DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-018-0088-y>
- Kokurin, D. I. et al. *Innovatsionnaya ekonomika (upravlencheskiy i marketingovyy aspekty)* [Innovative Economy (Managerial and Marketing Aspects)]. Ekonomika, 2011.
- Kolinet, L. B. "Finansovi innovatsii yak chynnyky transformatsii svitovoho finansovoho poriadku" [Financial Innovations as Factors of the Transformation of the World Financial Order]. *Ekonomika i suspilstvo*, iss. 15 (2018): 28-32. https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/5.pdf
- Kolishchuk, O. V. "Analiz klasyfikatsii innovatsii za rivnem novyzny" [The Analysis of Innovation Classifications by the Novelty Level]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, vol. 10, no. 3 (2018). DOI: <https://doi.org/10.15673/fe.v10i3.1062>
- Krylov, V. S. "Innovatsii na finansovykh rynkakh i vozmozhnosti ikh primeneniya v Rossii" [Innovations in Financial Markets and the Possibilities of Their Application in Russia]: *dis. ... kand. ekon. nauk : 08.00.10, 2007*.
- Kuts, L. L., and Okopnyi, L. S. "Vydy innovatsii pidpriemstv" [Types of Enterprise Innovations]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 8 (2013): 95-100. <http://surl.li/fmawda>
- Kuzmin, O. Ye. et al. *Investytsiina ta innovatsiina diialnist* [Investment and Innovation Activity]. Lviv: Vyd-vo LBI NBU, 2003.
- Lapin, N. I. "Aktualnyye problemy issledovaniya novovvedeniy" [Current Issues in Innovation Research]. In *Sotsialnyye faktory novovvedeniy v organizatsionnykh sistemakh*, 5-22. 1980.
- Lapko, O. "Innovatsii yak predmet ekonomichnoho doslidzhennia" [Innovation as a Subject of Economic Research]. *Visnyk Akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy*, no. 4 (1999): 186-190.
- Mazaraki, A., and Volosovych, S. "FinTech u systemi suspilnykh transformatsii" [FinTech in the System of Social Transformations]. *Scientia Fructuosa : Visnyk KNTEU*, no. 2 (2018): 5-18. <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/676/607>
- Mozhovy, O. M., Obolenska, T. Ye., and Musiiets, T. V. *Mizhnarodni finansy* [International Finance]. Kyiv: KNEU, 2005.
- Napoli, R. "Innovation in the Financial Sector: Persistence and Schumpeterian Hypotheses". *Journal of Service Science and Management*, vol. 1, no. 3 (2008): 215-226. DOI: 10.4236/jssm.2008.13023
- Novikov, V. S. *Innovatsii v turizme* [Innovations in Tourism]. Akademiya, 2007.
- "Oslo Manual: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation". Luxembourg :

- OECD Publishing, Paris/Eurostat, 2018. https://www.oecd.org/en/publications/oslo-manual-2018_9789264304604-en.html
- Pantielieieva, N. M. *Finansovi innovatsii v bankivskii systemi: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Financial Innovations in the Banking System: Theory, Methodology, Practice]. Kyiv: UBS NBU, 2014.
- Peresada, A. A. *Upravlinnia investytsiinym protsesom* [Investment Process Management]. Kyiv: Libra, 2002.
- Prigozhii, A. I. *Novovvedeniya: stimuly i prepyatstviya. Sotsialnyye problemy innovatiki* [Innovations: Incentives and Obstacles. Social Problems of Innovation]. Politizdat, 1989.
- Prokopets, L. V. "Innovatsii yak faktor ekonomichnoho zrostannia" [Innovation as a Factor of Economic Growth]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho in-tu. Seriia «Ekonomichni nauky»*, iss. 4 (2010): 114-120. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2010_4_21
- Rubanov, P. M. "FinTech innovatsii yak determinanty rozvytku natsionalnoi ekonomiky" [FinTech Innovations as Determinants of the Development of the National Economy]: *dys. ... d-ra ekon. nauk*: 08.00.03; 08.00.08, 2020.
- Shevliuha, O. H., and Olefirenko, O. M. "Doslidzhennia vplyvu tekhnolohichnykh innovatsii na rynek tekhnolohii i rozvytok pidpriemstva" [Research of the Technological Innovation Impact in the Technology Market and Enterprise Development]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, no. 4, part 1 (2011): 38-44. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/22704/1/mmi2011_4_1_38_44.pdf
- Shumpeter, Y. *Teoriya ekonomicheskogo rozvitiya. Issledovaniye predprinimatelskoy pribyli, kredita, protsen-ta i tsikla konyunktury* [Theory of Economic Development. An Investigation of Entrepreneurial Profit, Credit, Interest, and the Business Cycle]. Progress, 1982.
- Stepanenko, D. M. "Klassifikatsiya innovatsiy i yeye standartizatsiya" [Classification of Innovations and Its Standardization]. *Innovatsii*, no. 7 (2004): 77-79.
- Tidd, J., and Bessant, J. R. *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*. Chichester: Wiley, 2020.
- Yakovets, Yu. V. *Epokhalnyye innovatsii XXI veka. Mezhdunar. in-t P. Sorokina – N. Kondrateva* [Epochal Innovations of the 21st Century. Intl. Institute P. Sorokin – N. Kondratieva]. Ekonomika, 2004.
- Zavlin, P. N., and Vasilov, A. V. *Otsenka effektivnosti innovatsiy* [Evaluation of Innovation Effectiveness]. Biznes-prensa, 1998.

УДК 338.2

JEL: D22; O38

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-202-210>

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

©2024 ГРИГАЛЮНАС Д. В.

УДК 338.2

JEL: D22; O38

Григалюнас Д. В. Роль держави в інноваційному розвитку підприємств

Мета статті полягає в дослідженні ролі державної підтримки в інноваційному розвитку підприємств. У статті розглянуто основні проблеми, що стримують інноваційну діяльність, такі як недостатнє фінансування наукових досліджень, обмежений доступ до передових технологій, слабка взаємодія між науковими установами та бізнесом, а також недосконалість механізмів комерціалізації інновацій. Війна в Україні створює додаткові виклики, що призводить до скорочення фінансування, руйнування інфраструктури та відтоку фахівців, ускладнюючи розвиток інновацій. Аналізуючи та узагальнюючи наукові роботи як українських, так і закордонних дослідників, визначено, що державна політика відіграє ключову роль у створенні сприятливого середовища для інноваційної діяльності. Важливими інструментами для підтримки інноваційного потенціалу є національні програми фінансування, податкові пільги, гранти та субсидії, розвиток інноваційних кластерів і технопарків, а також участь у міжнародних програмах, таких як "Horizon Europe". У результаті дослідження виявлено, що попри чинні механізми підтримки, державне фінансування інноваційної діяльності залишається недостатнім і потребує розширення. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення державної підтримки, серед яких: розширення переліку податкових пільг, створення інноваційних кластерів, сприяння співпраці між бізнесом і наукою, а також адаптація чинних програм під реалії воєнного часу. Подальший розвиток інноваційної діяльності в Україні потребує комплексного підходу, спрямованого на зміцнення підтримки з боку держави, залучення міжнародних партнерів та створення сприятливого інноваційного середовища для підприємств, що полегшить інтеграцію країни у світову економіку та сприятиме довгостроковому економічному зростанню.

Ключові слова: інноваційний розвиток, державна підтримка, підприємства, інновації, фінансування, конкурентоспроможність.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 28.

Григалюнас Дмитро Валерійович – аспірант кафедри управління та адміністрування, Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (вул. Миросолицька, 1, Харків, 61002, Україна)

E-mail: Ka11200202@student.karazin.ua